

โรคจิตเภท(Schizophrenia)

คืออะไร?

คือโรคจิตชนิดหนึ่ง ที่มีความผิดปกติในด้านความคิด การรับรู้ และพฤติกรรม ที่เปลี่ยนไปจากเดิม ไม่ได้อยู่ในโลกแห่งความจริง ส่งผลเสียต่อเรื่องความสัมพันธ์ การเรียน การงานและการใช้ชีวิตประจำวัน โรคนี้พบได้ร้อยละ 1 ของประชากรโลก ผู้ป่วยมักพบเริ่มมีอาการตั้งแต่ช่วงวัยรุ่นและมีการดำเนินโรคต่อเนื่อง ทำให้คนในครอบครัวเป็นทุกข์อย่างมากเมื่อมีคนใดคนหนึ่งในครอบครัวต้องเผชิญกับโรคนี้ อีกทั้งยังเป็นปัญหาจิตเวชหลักของประเทศไทยด้วย เนื่องจากเป็นโรคเรื้อรัง ทำให้สูญเสียทรัพยากรในการดูแลโรคนี้อย่างมากมหาศาล

โรคนี้เกิดจากอะไร?

เกิดจากหลายปัจจัยดังนี้

1.ปัจจัยด้านชีวภาพ ได้แก่

กรรมพันธุ์ ยิ่งใกล้ชิดกันมากก็มีความเสี่ยงมาก เช่น พี่น้องของผู้ป่วยมีโอกาสเป็นโรคนี้ 9 เปอร์เซ็นต์, ลูกที่พ่อหรือแม่ป่วย มีโอกาสเป็นโรคนี้ 13 เปอร์เซ็นต์

ระบบสารชีวเคมีในสมองทำงานผิดปกติ

2.ปัจจัยทางด้านครอบครัวและสังคม ความเครียด ความกดดัน หรือการเลี้ยงดูบางอย่าง หรือเด็กที่ถูกปล่อยปละละเลย ทำให้เกิดอาการกำเริบของโรคจิต

มีลักษณะอาการอย่างไรบ้าง?

อาการนำ เป็นอาการที่ต้องเฝ้าระวังใกล้ชิด เพราะยังไม่ได้แสดงอาการให้เห็นได้ชัดเจน ทำให้ยากแก่การวินิจฉัย ได้แก่ เก็บตัว พูดน้อยลง ไม่ค่อยสนใจดูแลสุขอนามัยของตนเอง (ไม่ค่อยอาบน้ำ ไม่ตัดเล็บ ไม่สระผม เป็นต้น) หากญาติพบเห็นคนในครอบครัวมีลักษณะดังกล่าว สามารถขอคำปรึกษากับจิตแพทย์ใกล้บ้านในการดูแลรักษา หรือวินิจฉัยแยกโรค ตั้งแต่เนิ่นๆได้

อาการแสดงที่พบบ่อย

1. อาการประสาทหลอน ได้แก่

หูแว่ว อาจสังเกตได้จากการที่ผู้ป่วยพูดคุยโต้ตอบอยู่คนเดียว เสมือนว่ากำลังพูดคุยอยู่กับใครสักคนหนึ่ง ทั้งๆที่จริงแล้ว ไม่ได้มีใครอยู่บริเวณนั้นเลย

ภาพหลอน ผู้ป่วยอาจพูดออกมาว่า เห็นเงา หรือเห็นผี หรือเห็นสัตว์ประหลาด_และมักแสดงอาการหวาดกลัวต่อภาพที่เห็น

2. อาการหลงผิด ได้แก่ อาการหลงผิดว่ามีคนคิดปองร้าย มีคนคอยติดตาม หลงผิดว่ามีในท้องมีคนมาแอบติดกล้องวงจรปิด หลงผิดว่าคนอื่น หรือคนในโทรศัพท์นำเอาเรื่องราวของตนเองไปกล่าวถึง หลงผิดว่ามีคนวางยาในอาหาร ทำให้ไม่ยอมกินอะไรเลย เป็นต้น

3. ความคิดที่ผิดปกติ ไม่เป็นระบบแบบแผน ซึ่งความคิดของคนเรานั้น แสดงออกโดยการพูด และการเขียน เพราะฉะนั้น เราจึงสามารถสังเกตจากการพูดและการเขียนได้ ได้แก่ พูดจาสับสน ฟังแล้วไม่เข้าใจ ประโยคแต่ละประโยคไม่เชื่อมโยง จับใจความไม่ได้ เป็นต้น
4. พฤติกรรมที่แปลกประหลาด ซึ่งคนทั่วไปที่พบเห็นก็สามารถบ่งบอกกว่ามีความผิดปกติ เช่น เดินแก้ผ้า รอบหมู่บ้าน หรือทำท่าทางที่อยู่ในท่าที่จะไม่น่าจะสบาย โดยค้างไว้นานๆ เป็นต้น

โรคนี้รักษาอย่างไร?

1. รักษาด้วยยา เพื่อปรับสมดุลสารชีวเคมีในสมอง ซึ่งปัจจุบันถือว่าเป็นการรักษาหลักของโรคนี้
2. ครอบครัวยุติบ้ำบัต เพื่อช่วยลดปัญหาด้านความสัมพันธ์ ลดความตึงเครียดในครอบครัว เปิดโอกาสให้คนในครอบครัวได้พูดระบายสิ่งที่อยู่ในใจ
3. กลุ่มบำบัด เพื่อแลกเปลี่ยนเรื่องราว ปัญหา ที่คล้ายๆกัน รวมถึงแชร์ประสบการณ์ในการแก้ปัญหาต่อกัน
4. การฟื้นฟูทักษะด้านอาชีพ เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถใช้ชีวิตอยู่ได้ด้วยตนเอง ทำให้รู้สึกว่ามีคุณค่า

การปฏิบัติตนเองของผู้ป่วยและครอบครัว เมื่อเผชิญกับโรคนี้

1. ให้เข้าใจว่าโรคนี้ไม่ใช่ตัวผู้ป่วย แต่เป็นโรคโรคหนึ่งที่ผ่านเข้ามา และเราต้องรีบขจัดมันออกไปจากตัวเราให้เร็วที่สุด
2. รับประทานยาและมาตามนัดสม่ำเสมอ หากเกิดผลข้างเคียงใดๆจากยา ให้แจ้งแพทย์ทันทีเพื่อปรับยา หลีกเลี่ยงการปรับยาเอง หรือหยุดยาเอง เพราะอาจทำให้อาการกำเริบโดยที่ผู้ป่วยไม่รู้ตัวได้ ซึ่งจะเกิดผลเสียอย่างมากมายต่อทั้งตนเองและผู้อื่น
3. สำหรับครอบครัว หลีกเลี่ยงใช้คำพูด หรืออารมณ์ที่รุนแรงต่อกัน เพราะจะกระตุ้นทำให้อาการของผู้ป่วยกำเริบได้ และสังเกตอาการผิดปกติของผู้ป่วย ถ้าอาการเริ่มแย่งลงจากเดิม ให้พามาพบแพทย์ก่อนนัด

ในกรณีที่ผู้ป่วยมีอาการก้าวร้าว อาละวาดอันอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อตนเองหรือผู้อื่นญาติหรือผู้พบเห็นสามารถแจ้งตำรวจ หรือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง เพื่อช่วยนำผู้ป่วยส่งโรงพยาบาลของรัฐที่ใดก่อนก็ได้ เพื่อช่วยการรักษาในเบื้องต้น (ตามพรบ.สุขภาพจิต2551)

บทความโดย พญ.อารีย์ หินเพชร